

FGU

Prøvevejledning for byg, bolig og anlæg

Indhold

1. Indledning	2
2. Faglig dokumentation/afsluttende standpunkt	2
Faglig dokumentation	2
Afsluttende standpunktsbedømmelse	3
3. Afsluttende prøve	5
Prøvens fokus	6
Rammerne for prøven	7
3.1 Eksaminationsgrundlag	7
3.2 Bedømmelsesgrundlag	8
3.3 Bedømmelseskriterier	10
4. Eksempler på prøver	13
4.1 Den praktiske prøve over flere arbejdsdage	13
4.2 Portfoliopróven	15
Bilag: Guide til god praksis ved prøveafholdelse i faget	17

1. Indledning

Denne vejledning udfolder, forklarer og eksemplificerer nogle af bestemmelserne om prøverne i FGU-fagbilaget for byg, bolig og anlæg, men vejledningen indfører ikke nye bindende krav. Vejledningen udfolder hermed fagbilagets afsnit 4.2 *Faglig dokumentation/afsluttende standpunkt* og afsnit 4.3 *Afsluttende prøve*.

2. Faglig dokumentation/afsluttende standpunkt

Faglig dokumentation

Den faglige dokumentation spiller en væsentlig rolle i undervisningen – både i forbindelse med den løbende evaluering og vejledning af eleven og i forbindelse med afslutningen af undervisningen, hvis elevens standpunkt her skal bedømmes. Dokumentationen er en del af bedømmelsesgrundlaget både for den løbende evaluering og for det afsluttende standpunkt.

Faglig dokumentation i byg, bolig og anlæg

Den faglige dokumentation i byg, bolig og anlæg vil typisk omfatte fysiske produkter, tekst- og billedokumentation, videooptagelser, arbejdstegninger, notater, materialelister og andre former for dokumentation.

Dokumentationen skal ikke opfattes som en traditionel skriftlig dokumentation, men kan lige så vel bestå af fysiske produkter, noter, skitser, logbog, tegninger, optegnelser, billeder, video mv.

De nærmere krav til og rammer for den faglige dokumentation fastsættes og beskrives på institutionsniveau. Når institutionen (lederen/lærerne) vælger dokumentationsform, skal der ud over faglige hensyn også tages hensyn til elevens evner og muligheder for at dokumentere sin læring og sit arbejde. Læreren må derfor differentiere i forhold til det konkrete arbejde, som eleven udfører, og i forhold til hvad eleven kan præstere. Det er ligeledes vigtigt at arbejde med progression i dokumentationen, så eleven løbende afprøver forskellige dokumentationsformer og gradvis øger kompleksiteten og korrektheden i dokumentationen, så elevens evne til at udforme dokumentationen ud fra de krav, der stilles til form og indhold, gradvis øges.

Afsluttende standpunktsbedømmelse

Eleven skal have en standpunktsbedømmelse, hvis eleven afslutter det faglige tema byg, bolig og anlæg på FGU-niveau 1 eller FGU-niveau 2. Standpunktsbedømmelsen resulterer i vurderingen bestået/ikke bestået.

Den afsluttende standpunktsbedømmelse er en absolut bedømmelse, der skal vise elevens aktuelle standpunkt målt i forhold til undervisningens mål. Bedømmelsen af en elev må ikke foregå ved en sammenligning med de øvrige elevers kunnen.

Dokumentationen skal bidrage til bedømmelse af elevens standpunkt ved afslutningen af et niveau, men udgør ikke hele bedømmelsesgrundlaget. Byg, bolig og anlæg indeholder mål, som omhandler bl.a. arbejdsprocesser, udarbejdelse af konkrete produkter, værktøjs- og materialekendskab, sikkerhed, sundhed og trivsel, teoretisk forståelse, generel samarbejdsforståelse, miljøbevidsthed, fagets traditioner og fagtermer, ressourcebevidsthed, produktudvikling, viden om krav til job og uddannelse mv. Den type mål skal også inddrages i bedømmelsen, selvom de primært kommer til udtryk og bedst kan bedømmes i forbindelse med den daglige undervisning og de arbejds- og læreprocesser, som eleven gennemfører.

Der kan også være undervisningsmål, som eleven er blevet undervist ud fra i starten af undervisningen, der ligeledes skal inddrages i den afsluttende bedømmelse. Det kan være et fagligt indhold eller en faglig disciplin, som er planlagt og udført tidligere i undervisningen, og som ikke indgår senere i undervisningen. Elevens præstation i dette faglige forløb skal indgå i bedømmelsen.

Men det er vigtigt at være opmærksom på, at man ikke på denne måde utilsigtet kommer til at bedømme eleven ud fra de kompetencer, som eleven havde i begyndelsen af undervisningen, da standpunktsbedømmelsen altid skal afspejle elevens kompetencer på bedømmelsestidspunktet.

Elevens dokumentation vil således sjældent kunne danne grundlag for bedømmelsen af alle de mål, som byg, bolig og anlæg omfatter. Derfor skal der tages højde for byg, bolig og anlægs forskelligartede kompetencer og konkret tages stilling til, hvordan bedømmelsen skal foregå. I den forbindelse er det afgørende at tage stilling til konkrete bedømmelseskriterier, som angiver, hvad der lægges vægt på i bedømmelsen.

Bedømmelseskriterierne for standpunktsbedømmelsen tager udgangspunkt i fagbilagets kriterier. Det fremgår af fagbilaget, at der i standpunktsbedømmelsen lægges vægt på, at eleven:

Bedømmelseskriterier på FGU-niveau 1 og FGU-niveau 2, jf. fagbilag

Ved standpunktsbedømmelsen lægges der vægt på, at eleven:

FGU Niveau 1

- Kan anvende de mest grundlæggende fagudtryk i relevante sammenhænge
- Har grundlæggende kendskab til de mest basale arbejdsmetoder, materialer og sikkerhedsforanstaltninger
- Kan anvende forskellige grundlæggende arbejdsmetoder på et basalt niveau
- Kan udarbejde simple produkter eller dele af produkter med en acceptabel kvalitet
- Kan medvirke til produktion/service gennem simple arbejdsprocesser og på baggrund af supervision.

FGU Niveau 2

- Kan anvende korrekte fagudtryk i relevante sammenhænge
- Kan redegøre for forskellige basale arbejdsmetoder, materialer og sikkerhedsforanstaltninger inden for fagområdet
- Kan anvende forskellige grundlæggende arbejdsmetoder til løsning af enkle opgaver under overholdelse af relevante forskrifter
- Kan forholde sig til kvaliteten af udarbejdede produkter, dele af produkter eller serviceydelser, og kan give forslag til forbedringer og korrektioner.
- Kan med begyndende selvstændighed tage ansvar for arbejdsprocesser (herunder gruppearbejde) til produktion/service.

De overordnede bedømmelseskriterier vil ofte skulle konkretiseres på den enkelte institution ud fra den kontekst, som byg, bolig og anlæg indgår i, så eleven og læreren ved, præcis hvad der lægges vægt på i bedømmelsen.

Bedømmelseskriterier er i sin enkelthed det, man lægger vægt på ved en bedømmelse, men det er altid vigtigt, at læreren bruger sin professionelle faglighed til at vurdere elevens samlede kompetencer inden for det faglige tema, når der gives en bedømmelse.

Nedenfor gives eksempler på, hvordan nogle af ovenstående bedømmelseskriterier kan konkretiseres yderligere.

Temaet byg, bolig og anlæg dækker over en bred vifte af faggrupper, hvor både produktion og service kan indgå i bedømmelsen. Det er derfor vigtigt at tilpasse kriterierne til både det aktuelle tema, de muligheder, der tilbydes lokalt, og de opgaver, der er til rådighed.

FGU-niveau 1 og FGU-niveau 2 – konkretisering af udvalgte bedømmelseskriterier

Kriterier	Konkretisering
FGU-niveau 1: Eleven har grundlæggende kendskab til de mest basale arbejdsmetoder, materialer og sikkerhedsforanstaltninger.	Eleven har kendskab til helt grundlæggende metoder, fx at der er forskel på, hvordan man opfører sig, når man holder pause, og når man er i en arbejdssituation; man skal være fokuseret i arbejdssituationen. Eleven skal kun bruge materialer og værktøjer til det, som de er beregnet til, og håndtere dem på en måde, så elevens egen og andres sikkerhed ikke bringes i fare. Eleven skal bruge værnemidler som fx sikkerhedssko, høreværn, briller og maske, når det er påkrævet.
FGU-niveau 1: Eleven kan medvirke til produktion/service gennem simple arbejdsprocesser og på baggrund af supervision.	Eleven bliver opmærksom på sin egen indflydelse og sine egne bidrag i en samarbejdssituation – ud fra det niveau af viden, erfaring og kompetence, som eleven har. Eleven er i stand til at modtage en anvisning eller tilrettevisning og kender forskel på en personlig og en faglig kontekst. Hvis læreren eksempelvis giver eleven en instruks om, hvordan han/hun skal bruge en maskine, er eleven klar over, at det er en faglig instruks og ikke noget, der skal tages personligt.
FGU-niveau 2: Eleven kan redegøre for forskellige basale arbejdsmetoder, materialer og sikkerhedsforanstaltninger inden for fagområdet.	Eleven kan redegøre for grundlæggende metoder, fx at man kun bruger materialer og værktøjer til det, som de er beregnet til, og at man håndterer dem på en måde, så ens egen og andres sikkerhed ikke bringes i fare. Eleven bruger værnemidler som fx sikkerhedssko, høreværn, briller og maske, når det er påkrævet.

3. Afsluttende prøve

I byg, bolig og anlæg skal institutionen vælge én af to mulige prøveformer:

1. Praktisk prøve over flere arbejdsdage
2. Portfolioprøve

Fagbilaget beskriver de overordnede rammer for begge prøveformer. Derudover skal man tage stilling til en række forhold, når man som lærer planlægger og gennemfører en konkret prøve i byg, bolig og

anlæg. Det er for at sikre, at eleverne er klar over, hvordan prøven foregår, og hvordan de bliver bedømt, og for at sikre, at man kan gennemføre en sikker og fair prøve. Derfor skal man som lærer på forhånd tage stilling til og skabe klarhed over de forhold, der har betydning for prøvens gennemførelse.

Prøvens fokus

En prøve vil altid have karakter af en stikprøve, da det sjældent vil være muligt at afprøve eleven i alle undervisningens mål. Det vil sige, at en prøve aldrig kan afprøve alle de mål, som eleven skal have nået gennem deltagelse i undervisningen. Derfor er det vigtigt at beslutte, hvad prøvens faglige fokus skal være. Valget af fagligt fokus er først og fremmest et spørgsmål om væsentlighed og prioritering. De faglige mål, som eleven skal bedømmes ud fra ved prøven, skal være væsentlige og centrale for bedømmelsen af elevens kompetencer i byg, bolig og anlæg. Til væsentlighed hører også, at målene er egnede i sammenhæng med prøven, det vil sige, at prøven skal være udformet, så den giver et godt grundlag for at bedømme de kompetencer, der sigtes mod.

Den praktiske prøve

At udforme en god praktisk prøve forudsætter et sikkert fagligt blik for, hvordan målene kan bringes i spil i prøvesammenhæng. Her bliver valget af eksaminationsgrundlag, det vil sige den udarbejdede praktiske opgave, der eksamineres ud fra, og valget af bedømmelsesgrundlag, det vil sige de produkter, processer eller præstationer, der bedømmes ud fra, derfor helt afgørende.

Portfolioprøven

Selvom det sjældent vil være muligt at afprøve eleven i alle de faglige temas mål, skal man være særligt opmærksom på, at elevens præsentationsportfolio får et indhold, der afspejler elevens kompetencer i forhold til flest mulige af målene. Derfor bliver lærerens vejledning af eleven helt central, når der arbejdes med udvælgelse og klargøring af materiale til portfolioen. Præsentationsportfolioen skal udarbejdes i en proces, hvor læreren vejleder eleven, så portfolioen får et fokus, som rammer byg, bolig og anlægs væsentligste mål.

Eksempelvis er det praktiske arbejde helt centralt i byg, bolig og anlæg, og derfor skal dette medtænkes i prøveudformningen, så eleven også får mulighed for at vise sine færdigheder i forbindelse med fx en håndværksopgave, en serviceopgave eller en anden praktisk disciplin, som er typisk for faget. Til portfolioprøven bør det tilstræbes, at eleven får mulighed for at præsentere et konkret produkt, som er udarbejdet i løbet af uddannelsen.

Rammerne for prøven

Den valgte prøveform på FGU-institutionen skal beskrives helt konkret, og den faglige kontekst skal være synlig i prøvebeskrivelsen. Det er vigtigt at forholde sig til prøvens rammer, herunder faserne *før prøven, under prøven og efter prøven*. Bilag 1 indeholder en tjekliste, som institutionen kan anvende til at sikre, at der er taget stilling til en række centrale forhold med væsentlig betydning for prøvens planlægning og gennemførelse. Institutionen skal kunne dokumentere beskrivelsen af prøven, så den kan formidles til censor og til lærerne på FGU-institutionen.

3.1 Eksaminationsgrundlag

Eksaminationsgrundlaget er det faglige stof eller materiale, der eksamineres ud fra, og som skal gøre det muligt for eksaminanden at demonstrere de opnåede kompetencer – eksaminationsgrundlaget er ”det, man taler med eleven om”.

- Ved *den praktiske prøve over flere arbejdsdage* er eksaminationsgrundlaget den praktiske opgave, som eksaminanden får stillet.
- Ved *portfolioprøven* er eksaminationsgrundlaget eksaminandens præsentationsportfolio.

Eksaminationsgrundlaget skal give eksaminator og censor mulighed for at iagttage elevens arbejde, indgå i dialog med eleven og stille spørgsmål, som aktiverer og udfordrer elevens kompetencer. For eleven skal eksaminationsgrundlaget give mulighed for at vise praktiske kompetencer, besvare spørgsmål, forklare og argumentere. Eksaminationsgrundlaget skal overvejes grundigt, og det er vigtigt at tage stilling til følgende:

- Giver det valgte eksaminationsgrundlag gode muligheder for at bringe de faglige mål, som eleven skal bedømmes ud fra, i spil?
- Hvordan tilgodeses undervisningens mål om viden, færdigheder og kompetencer i eksaminationsgrundlaget og den praktiske udformning af det?
- Er der en klar sammenhæng med det, som eleven kender fra undervisningen?
- Er der i eksaminationsgrundlaget taget højde for de fysiske rammer, som prøven foregår inden for?
- Er der god sammenhæng mellem eksaminationsgrundlaget og prøvens varighed?
- Giver eksaminationsgrundlaget lige muligheder for alle elever?
- Er prøveoplægget til den praktiske prøve formuleret på en måde, så eleven kan forstå og overskue det inden for en rimelig tid?

- I det tilfælde at eksaminationsgrundlaget indebærer fremstilling af et konkret produkt og en evt. tilhørende skriftlig dokumentation, skal det stå klart for eleven, hvor meget de enkelte dele af eksaminationen vægtes.

Den praktiske prøve over flere dage

Den praktiske prøve over flere dage gennemføres over to til fem dage og afsluttes med en mundtlig eksamination. Som grundlag for den mundtlige eksamination stilles eksaminanden i den sidste del af undervisningen en praktisk opgave, som skal løses inden for en periode, som fastsættes af institutionen – dog højst fem arbejdsdage. Opgaven kan være en konkret produktion eller serviceydelse til afsættelse, eller den kan være tilrettelagt med prøven som formål. Det er denne opgave, der er eksaminationsgrundlaget.

Portfolioprøven

Præsentationsportfolioens indhold opbygges på baggrund af undervisningens indhold – eksempelvis med afsæt i en byggeproduktion, et projekt eller et konkret job, som eleven har gennemført i undervisningen. Elevens praktiske erfaringer med konkrete produktioner og med salg og kundegrupper samt elevens refleksioner i tilknytning hertil vil eksempelvis være relevante at dokumentere i portfolioen.

At vejlede eleverne forudsætter derfor et sikkert fagligt blik for, hvordan eleverne vejledes i arbejdet med deres præsentationsportfolio, og hvordan målene kan bringes i spil ved den efterfølgende eksamination.

3.2 Bedømmelsesgrundlag

Det er afgørende at skelne mellem eksaminationsgrundlaget og bedømmelsesgrundlaget. Kort sagt er eksaminationsgrundlaget det, der eksamineres ud fra, og bedømmelsesgrundlaget er det produkt, den proces eller den præstation, der bedømmes.

- Ved den *praktiske prøve over flere arbejdsdage* er bedømmelsesgrundlaget eksaminandens mundtlige præsentation. Det eksaminandfremstillede produkt skal indgå i den samlede bedømmelse.
- Ved *portfolioprøven* er bedømmelsesgrundlaget eksaminandens portfolio, herunder eventuelle fysiske produkter og eksaminandens mundtlige præstation. Bedømmelsen gives på baggrund af en helhedsvurdering af eksaminandens samlede præstation.

Bedømmelsesgrundlaget og det faglige fokus i prøven skal spille sammen og give eleven de bedste muligheder for at vise sin opnåelse af de faglige mål.

Eleven kan eksempelvis have udarbejdet et produkt i undervisningen, som eleven vælger som en del af sin præsentationsportfolio, og som dermed udgør eksaminationsgrundlaget. Eksaminationsgrundlaget for portfolioprøven kan også være mere teoretisk. Det kan fx være hvis eleven i undervisningen har udført en opgave, hvor fx en bygge-, anlægs- eller serviceopgave udelukkende er beskrevet som en proces, men ikke er blevet udført i praksis. Produktet og/eller den teoretiske opgave, som udgør præsentationsportfolioen, danner grundlag for dialogen med eleven – ”det, man taler med eleven om”. Hvis bedømmelsesgrundlaget er den teoretiske opgave, er det den skriftlige opgave og den mundtlige præstation, som indgår i bedømmelsen af eleven. Oftest vil bedømmelsen dog bestå af både et produkt og den mundtlige præstation, så det er både elevens praktiske kompetencer og elevens redegørelse for produktets fremstilling, der bedømmes.

I tilfælde af, at eleverne til prøven over flere arbejdsdage, er gået til prøve som en gruppe, skal det være tydeligt, hvem i gruppen der har stået for de enkelte elementer i udførelsen af opgaven, så der kan gives individuelle bedømmelser.

I begge prøveformer, *den praktiske prøve over flere arbejdsdage* og *portfolioprøven*, indgår der flere elementer i bedømmelsen, fx et produkt/en proces og elevens mundtlige præstation, og det kan derfor være relevant, at institutionen fastsætter bestemmelser om, hvordan de forskellige elementer skal vægtes i bedømmelsen.

Tillægger institutionen forskellig vægt til elementer i prøven, er det vigtigt at give eleven gode muligheder for at vise det, som er vægtet højt, og evt. også afsætte mere tid til et højt vægtet element. Dog skal der i alle tilfælde anvendes et fagligt skøn og foretages en helhedsvurdering af elevens præstation. Eksaminator, censor og eleven skal alle være klar over, hvad der tæller med i bedømmelsen – og med hvilken vægt.

Bedømmelsen skal foregå på baggrund af elevens præstation og en vurdering af, hvordan den matcher bedømmelseskriterierne. Den dygtige elev skal have mulighed for at kunne præstere på topniveau, og den mindre dygtige elev skal have mulighed for at kunne bevise, at præstationen netop er bestået.

Bedømmelsen – og begrundelsen herfor – kræver en god forståelse af bedømmelseskriterierne, og at bedømmerne er enige om, hvad der er væsentlige og mindre væsentlige styrker og mangler ved en elevs præstation. Derfor er det afgørende at fastsætte og være enige om prøvens bedømmelseskriterier.

3.3 Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad elevens præstation lever op til de faglige mål.

Bedømmelseskriterierne er det, eksaminator og censor lægger vægt på i bedømmelsen, og der skal være en tydelig sammenhæng mellem prøvens mål og bedømmelseskriterierne. I forbindelse med bedømmelsen skal der være formuleret bedømmelseskriterier, som sikrer, at eksaminator og censor fokuserer på det samme ved elevens præstation. Ellers kan bedømmelsen blive tilfældig, og der kan opstå store uenigheder mellem eksaminator og censor om, hvad der er vigtigt, og hvad der ikke er vigtig. Bedømmelseskriterierne skal med andre ord sikre, at det, som eksaminator og censor ser på/lytter efter, er det samme.

Bedømmelseskriterierne skal bidrage til at fastholde det faglige fokus i forbindelse med prøven og sikre, at det er de væsentligste faglige mål, der bedømmes ud fra. Samtidig er det vigtigt, at bedømmerne bruger deres professionelle faglighed til at vurdere elevens præstation, så bedømmelsen bliver foretaget ud fra en helhedsvurdering af de elementer, der indgår i prøven.

Bedømmelseskriterierne skal være fastsat af den prøveafholdende institution, og eleverne og censor skal være orienteret om dem. Kriterierne skal tage udgangspunkt i de kriterier, der er fastsat i fagbilaget, og skal være konkretiseret med henblik på den aktuelle prøve. Den prøveafholdende institution har både retten og pligten til at fastsætte og konkretisere den enkelte prøves bedømmelseskriterier, og eksaminator og censor skal bedømme ud fra de fastsatte kriterier.

Med dette udgangspunkt er det væsentligt, at man i forbindelse med prøveplanlægningen overvejer følgende:

- Hvordan er sammenhængen mellem prøvens fokus, bedømmelsesgrundlaget og bedømmelseskriterierne?
- Hvordan kan bedømmelseskriterierne beskrives så enkelt og forståeligt som muligt?
- Hvordan forklares kriterierne for eleven?
- Er censor informeret om bedømmelseskriterierne?

Nedenfor gives eksempler på, hvordan udvalgte bedømmelseskriterier kan konkretiseres yderligere.

Bedømmelseskriterierne er valgt, så eksaminator og institutionen kan vælge enten at arbejde med en prøveform, hvor det er de praktiske færdigheder, der vægtes, eller at arbejde mere teoretisk med emnet. Uanset hvad, giver bedømmelseskriterierne og de to prøveformer mulighed for, at både de elever, der arbejder bedst konkret og praktisk, og de elever, der arbejder mere teoretisk med stoffet, kan vise deres opnåede kompetencer.

Eksempler på konkretisering af kriterier for *den praktiske prøve over flere arbejdsdage*

Kriterier	Konkretisering
Kvaliteten af det praktiske produkt/serviceydelse lever op til den stillede opgaves krav som angivet i opgaveformuleringen også i forhold til skriftlig dokumentation.	<p>Der lægges vægt på, at eleven kan udføre en opgave, så den lever op til de stillede krav, og er i stand til at udarbejde tilhørende dokumentation, enten på skrift, som billede eller på video.</p> <p><i>Opgave til prøven:</i> Det kan eksempelvis være en flisebelægningsopgave, hvor emner som trafikbelastning, lokale fysiske forhold, økonomi og valg af materialer kan indgå i opgaveformuleringen. Det skal fremgå af opgaveformuleringen, hvilke krav der er til dokumentationen, med hensyn til udregninger, billeder eller lignende. I denne opgave vil der i bedømmelsen blive lagt vægt på kvaliteten af flisebelægningen og dokumentationen af arbejdet ud fra de stillede krav.</p>
Det praktiske produkt kan enten sælges til en kunde, som det er, eller eksaminanden kan gøre rede for, hvilke forbedringer og korrektioner der skulle til for at gøre produktet salgbart.	<p>Der lægges vægt på, at eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udarbejde en materialeliste og komme med et overslag over, hvad det konkrete produkt kan værdisættes til • Udvide kendskab til målgruppen/kundesegmentet for den stillede opgave • Opfylde de fastsatte krav til kvaliteten af den udførte opgave • Redegøre for, hvad man burde gøre anderledes, for at produktet lever op til kravene • Vise refleksion ift. videresalg (kvalitet, avance, fordele ved massefremstilling m.m.) • Forklare budget, miljø/materialeovervejelse, design samt udførelse af skitse eller målfast tegning • Redegøre for materialespild, akkuratelse, skruers placering/undersækning, målfasthed jvf. tegning m.m. • Redegøre for, hvilke forbedringer der kræves for at produktet er salgbart <p><i>Opgave til prøven:</i> Opgaven kan eksempelvis bestå af en bestillingsopgave af en blomsterkasse til et havecenter eller seriefremstilling til eget videresalg.</p>

Kriterier	Konkretisering
Eksaminators vurdering af eksaminandens evne til at samarbejde og tage ansvar, hvis eksaminanden har arbejdet i en gruppe.	<p>Der lægges vægt på, at eleven formår at samarbejde i en gruppe og tage sin del af ansvaret for at løse den fælles opgave.</p> <p><i>Opgave til prøven:</i> Opgaven kan eksempelvis være en serviceopgave, hvor en nærmere defineret målgruppe skal afholde et arrangement, som eksaminanderne skal forberede. Det kan fx handle om at opstille en scene til et musikarrangement. Her skal eleverne samarbejde om at løse opgaven, og den enkelte elevs evne til at samarbejde med de andre elever indgår derfor i bedømmelsen. Det skal fremgå, hvem i gruppen der har haft ansvaret for de enkelte dele af opgaveløsningen.</p>

Eksempler på konkretisering af kriterier for *portfolioprøven*

Kriterier	Konkretisering
Eksaminandens præsentationsportfolio indeholder relevant og tilstrækkelig dokumentation af de valgte produktioner/processer.	<p>Der lægges vægt på, at eleven har formået at indsamle relevant dokumentation for det/de læringsmål, som eleven ønsker at dokumentere. Der lægges ligeledes vægt på, at eleven bruger dokumentation fra et bredt udsnit af sin arbejdsportfolio.</p>
Portfolien skal hovedsageligt bestå af egenproduceret materiale, og skal dokumentere forståelse for brug af mulighederne inden for det/de valgte medier.	<p>Præsentationsportfolien skal, som udgangspunkt og fortrinsvis, bestå af egenproduceret materiale, det vil sige billeder, film eller andre former for dokumentation af de opgaver, som eleven har deltaget i, udarbejdet eller løst i løbet af uddannelsen. Billeder m.m. skal dokumentere den konkrete læring, der har fundet sted, og suppleres med elevens mundtlige refleksioner over sin egen læring og kompetenceudvikling.</p> <p>Præsentationsportfolien må kun i meget begrænset omfang bestå af materiale, der er hentet på nettet, men det kan fx være en hjemmeside, som præsenterer et praktiksted, et datablad eller en brugervejledning til et konkret produkt eller lignende.</p> <p>Præsentationsportfolien skal dokumentere forståelse af – og meget gerne brug af – de muligheder, der ligger inden for det valgte medie, fx PowerPoint.</p>
Eksaminanden dokumenterer relevant løsning af faglige problemstillinger	<p>Der lægges vægt på, at eleven er i stand til at dokumentere, hvordan en konkret faglig problemstilling er løst. Dokumentationen kan bestå af et konkret produkt, der fremvises til portfoliooprøven.</p> <p>Der lægges vægt på, at eleven:</p>

Kriterier	Konkretisering
	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumenterer kendskab til de faglige problemstillinger, der berøres i fremlæggelsen • Viser kendskab til korrekt brug af sikkerhedsudstyr samt materiale- og værktøjskendskab • Viser erfaring med kundekontakt • Inddrager elementer som fx kendskab til det danske arbejdsmarked, uddannelsessystemet, mulighederne for uddannelse og job, fysiske krav m.m.

4. Eksempler på prøver

4.1 Den praktiske prøve over flere arbejdsdage

Eksaminator udarbejder en opgaveformulering, der er tilpasset byg, bolig og anlæg.

Opgaveformuleringen skal give eleven mulighed for at tilgå opgaven på forskellig vis, men opgaven skal være på et niveau, der modsvarer FGU-niveau 3.

Eksaminator udarbejder inden prøven en opgaveformulering, som sendes til censor, inden den udleveres til eleverne. Det er vigtigt, at opgaveformuleringen er udformet, så man er sikker på, at hver enkelt elev forstår opgaven, og at det står klart – både for eleven, eksaminator og censor – hvad der bedømmes, og hvilken vægt de enkelte dele af opgaven tillægges. Først når hver enkelt elev har givet udtryk for, at opgaven er forstået, starter prøven.

Det er vigtigt, at opgaveformuleringen indeholder en beskrivelse af, hvilke krav der er til skriftlig og billedmæssig dokumentation – fx tegning eller skitse, budget, materialeliste, billeder af processen eller ikkesynlige dele af konstruktionen eller opgaven.

Eksaminator kan udlevere den samme opgave til flere elever eller kan vælge at udlevere individuelle opgaver.

Dagen efter den sidste arbejdsdag/prøvedag afholdes den endelige eksamination. Eksaminationen kan foregå på værkstedet, hvor produktet er udarbejdet, så eleven bedre kan fortælle om produktet og evt. vide relevant værktøj og illustrere arbejdsteknikker. Eksaminationen er en samtale mellem elev, eksaminator og censor. Prøven starter med, at eleven præsenterer sit produkt og fortæller om, hvordan

udarbejdelsen af det er foregået, herunder om hele processen fra planlægning af udførelsen til det endelige produkt var færdigt. Eleven beskriver de overvejelser, refleksioner og hensyn, der har måttet tages under udarbejdelse, samt de anvendte teknikker og redskaber/værktøjer. Eleven kan evt. vælge at vise udvalgte teknikker i værkstedet. Eleven fortæller desuden om der er behov for eventuelle korrektioner for at gøre produktet salgbart og hvilke. Det er eleven selv, der disponerer over præsentationen, og medmindre eleven beder om hjælp, bør eksaminator og censor vente med at stille uddybende spørgsmål, til eleven har færdiggjort sin præsentation. Der samtales om opgaven som helhed. Der er afsat maksimum 30 minutter til eksamination og votering.

Ved gruppeeksamen præsenterer gruppen på samme vis deres fælles produkt. De kan her have aftalt, hvem der beskriver hvilke elementer, og kan hver især fortælle om deres rolle og ansvar i udførelsen af produktet. På baggrund af den samlede præstation samt den individuelle præsentation under prøven gives der en individuel bedømmelse – bestået/ikke bestået. Der afsættes samlet set ca. 30 minutter pr. gruppemedlem til den samlede eksamination og voteringen.

Eksempel 1:

Der kan eksempelvis være tale om en flisebelægningsopgave, hvor emner som trafikbelastning, lokale fysiske forhold, økonomi og valg af materialer kan indgå i opgaveformuleringen. Opgaven kan løses enten som en teoretisk opgave med udarbejdelse af en rapport eller som en konkret belægningsopgave, hvor opgaven udføres i praksis. I begge tilfælde skal det være tydeligt for både eksaminanden og censor, hvad der forventes, og hvordan de enkelte elementer af opgaven vægtes i bedømmelsen. Det skal fremgå af opgaveformuleringen, hvilke krav der er til dokumentationen, med hensyn til udregninger, billeder eller lignende.

Opgaveformuleringen kan indeholde krav om, at eleven skal:

- Udarbejde en materialeliste og komme med et overslag over, hvad det konkrete produkt kan værdisættes til
- Bestille varer og udarbejde et budget for opgaven, som tager højde for materialer, spild, arbejds løn, moms mv.
- Opfylde de fastsatte krav til kvaliteten af den udførte opgave med hensyn til fald, mønstre mv.
- Vise refleksion ift. videresalg (kvalitet, avance, evt. fordele ved massefremstilling m.m.)
- Forklare budget, miljø/materialeovervejelser, design samt udførelse af skitse eller målfast tegning
- Redegøre for materialespild, akkuratess, målfasthed jvf. tegning m.m.
- Redegøre for hvilke forbedringer, der kræves for at produktet er salgbart.

Opgaveformuleringen skal indeholde en beskrivelse af, hvordan den konkrete opgave skal gennemføres, og det skal fremgå, hvilke krav der er til dokumentationen af gruppens samarbejde, og hvordan den enkelte deltager i gruppen skal kunne dokumentere sin egen andel i opgaveløsningen.

Eksempel 2:

Følgende er et eksempel på en praktisk prøve over flere arbejdsdage inden for ejendomsserviceteknikerområdet. Opgaven handler en serviceopgave, hvor en nærmere defineret målgruppe skal afholde et arrangement, som eksaminanden skal forberede. Opgaveformuleringen kan fx handle om opstilling af en scene til et musikarrangement, opstilling af borde til en konference eller lignende.

Opgaveformuleringen kan indeholde krav om, at eleven skal:

- Kende til kunderne eller målgruppen for arrangementet
- Kommunikere med kunderne
- Kende til indretning, brand- og flugtveje, lokalets godkendelse mv.
- Opstille borde og stole
- Udarbejde en tidsplan for opstilling og nedpilning og en rækkefølge og tidsplan for opsætning af podier
- Kende til eksterne leverandører som lys- og lydleverandører m.m.

I begge eksempler på den praktiske prøve over flere arbejdsdage gælder det, at hvis det er en gruppeprøve, skal det fremgå, hvem i gruppen der har haft ansvaret for de enkelte dele af opgaveløsningen.

4.2 Portfoliopróven

Portfoliopróven er valgt som mulig prøveform, fordi der kan være fagområder indenfor det faglige tema byg, bolig og anlæg, hvor det er mere hensigtsmæssigt at gennemføre en portfoliopróve. Ligeledes er portfoliopróven, i højere grad end den praktiske prøve, en prøveform, der lægger op til refleksioner over det samlede FGU-forløb, da præsentationsportfolioen repræsenterer et udvalg af de opgaver, som eleven har arbejdet med på FGU.

Inden prøven

Det er en forudsætning for portfoliopróven, at der løbende i uddannelsen er blevet arbejdet med arbejdsportfolio som et dokumentationsredskab. En arbejdsportfolio kan fx indeholde beskrivelser af,

hvordan eleven har fremstillet et konkret produkt, en serviceopgave eller en opgave, der har stillet særlige krav til samarbejde og fleksibilitet. En arbejdsportfolio kan også indeholde elevens erfaringer med og refleksioner over eksterne forløb som brobygning, praktik eller samarbejde med eksterne partnere. Arbejdsformen skal introduceres allerede på basisforløbet, så eleven får mulighed for at indsamle så mange erfaringer og så meget materiale, fx i form af billeder, skitser, tegninger, lyd eller film, som muligt.

Inden prøven har eleven 14 dage til at forberede sin præsentationsportfolio, dvs. til at udvælge og klargøre sit materiale. I løbet af denne periode vejleder og sparrer læreren, så elevens præsentationsportfolio får et indhold, der afspejler elevens kompetencer i forhold til flest mulige af de faglige mål i byg, bolig og anlæg.

Præsentationsportfolien skal, som udgangspunkt og fortrinsvis, bestå af materialer som eleven selv har deltaget i at producere, det vil sige billeder, film eller andre former for dokumentation af de opgaver, som eleven har deltaget i, udarbejdet eller løst i løbet af uddannelsen. Billeder m.m. skal dokumentere den konkrete læringsproces, eleven har indgået i, og til prøven suppleres med elevens mundtlige refleksioner over sin egen læring og kompetenceudvikling.

Læreren og censor aftaler, hvornår præsentationsportfolien skal sendes til censor. Den skal sendes i så god tid, at censor har tid til en grundig gennemgang af de fremsendte portfolioer.

Under prøven

Selve prøven er individuel prøve, som starter med at eksaminanden gennemgår sit valgte materiale. Eleven har ca. ti minutter til sin præsentation inkl. en præsentation af et evt. konkret produkt. Herefter følger der 10-15 minutters samtale mellem eleven, læreren og censor, hvor der stilles spørgsmål om konkrete elementer i præsentationen og til elevens refleksioner over sit udbytte af processen.

Der er afsat 30 minutter til den samlede præsentation og voteringen. Der gives bedømmelsen bestået/ikke bestået.

Bilag: Guide til god praksis ved prøveafholdelse i faget

Den nedenstående tjekliste anvendes i forbindelse med prøveplanlægningen. Ikke alle punkter vil være lige relevante ved alle prøver – det afhænger af den konkrete prøves form og kontekst. Det er en god ide at skrive de vigtigste beslutninger om prøven ned, så de kan deles med censor og mellem lærerne på FGU-institutionen.

<i>Før prøven</i>	
Hvad skal prøvens fokus være?	
Hvad skal bedømmelseskriterierne være?	
Skal der være tale om en individuel prøve eller en gruppeprøve?	
Ved gruppeprøve: Hvor mange elever er der i gruppen [NB: Husk at følge antallet i fagbilaget], og hvordan skal de samarbejde?	
Hvordan udarbejdes eksaminationsgrundlaget?	
Er der særlige krav til eleverne for at kunne deltage i prøven? Skal læreren godkende elevarbejde, der skal indgå som eksaminationsgrundlag?	
Hvornår starter prøven? Udarbejder eleverne noget i undervisningen, som de medbringer til prøven? Eller starter prøven med udlevering af en opgave, som skal løses samme dag?	
Tidsramme for prøven: Er der forberedelse, og hvad er rammerne for denne?	
Er der særlige krav til, hvilke fysiske rammer prøven skal foregå inden for?	
Hvilke hjælpemidler har eleverne til rådighed?	
Er der nogle elever, der skal have særlige prøvevilkår?	
Skal der være en tidsplan for elevernes arbejde på dagen?	
Hvor mange elever kan være til prøve samtidig?	
Hvordan informeres censor, og hvad skal censor informeres om?	
Hvordan sendes der materiale til censor (hvis materialet indgår som bedømmelsesgrundlag)?	

Hvilke praktiske informationer skal censor have?	
Hvordan forberedes eleverne til prøven – undervejs og i den sidste afsluttende fase af undervisningen?	
<i>Under prøven</i>	
Hvem er den prøveansvarlige, som kan tilkaldes i problematiske situationer?	
Læreren er eksaminator, men hvad er censors rolle?	
Hvordan skal kommunikationen med eleverne være?	
Hvordan skabes der en god og tryk prøvesituation?	
Hvordan får eleverne de bedste muligheder for at vise, hvad de kan?	
Hvad skal eksaminator og censor iagttage?	
Hvordan holder eksaminator og censor styr på iagttagelser og vurderinger af den enkelte elev – anvendes der skemaer eller andre værktøjer?	
Hvordan sikres det, at eleverne får de samme (ens) muligheder under prøven?	
<i>Efter prøven</i>	
Hvornår og hvordan voteres der?	
Hvordan meddeles bedømmelsen til eleverne?	
Hvordan håndteres uenighed om bedømmelsen?	
Hvem tager sig af elever, der ikke består?	
Hvem oplyser om muligheden for omprøve?	
Hvordan udformes, underskrives og afleveres karakterlister?	
Hvilke erfaringer gav prøvens udformning?	
Giver disse erfaringer anledning til ændringer i prøvetilrettelæggelsen og prøveafholdelsen?	